

Sygn. akt I DSI 5/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Niedzielak (przewodniczący)

SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)

SSN Jacek Wygoda

Protokolant Justyna Jarocka

w sprawie **adwokata D. C.**

obwinionego z §21 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu*
w zw. z art. 80 ustawy *prawo o adwokaturze*

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2018 r.,
skargi obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury
w W. z dnia 16 grudnia 2017 r., sygn. akt WSD [...], uchylającego orzeczenie
Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. z dnia 14 czerwca 2017 r.,
sygn. akt SD [...] i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

**1. uchyla orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Adwokatury w W. z dnia 16 grudnia 2017 r., o sygn. akt WSD [...] i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym;**

**2. nakazuje zwrot Kancelarii Adwokackiej [...] Sp. P. z/s w Z.
uiszczonej opłaty od skargi w wysokości 450 (czterystu
pięćdziesięciu) złotych.**

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w [...], po rozpoznaniu sprawy adw. D. C., obwinionego o to, że:

- podjął się prowadzenia sprawy w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym T. C. jako pełnomocnik spadkobierców Z. C. i M. C. prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Z., sygn. akt I Ns [...], posiadając jednocześnie umocowanie z dnia 24 listopada 2014 r. udzielone przez M. C. do zbycia przysługującego pocodawcy udziału w spadku po T. C. oraz zawierając z M. C. w dniu 24 listopada 2014 r. umowę przedwstępną sprzedaży udziału w spadku po T. C., co spowodowało, iż wynik prowadzonej sprawy dotyczył jego majątku tj. o czyn z §21 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu* w zw. z art. 80 ustawy *prawo o adwokaturze*,

orzeczeniem z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. SD [...] na podst art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. Z art. 95 n ust. *prawo o adwokaturze* umorzył postępowanie z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu oraz orzekł o kosztach postępowania.

Wskazane orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawcy Z. C. – adw. M. H.-K. zarzucając orzeczeniu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia przez przyjęcie, że podjęcie się reprezentacji brata Z. C. w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po uprzednim nabyciu od niego udziału przysługującego mu w spadku, nie dotyczy osoby adwokata i jego majątku, w sytuacji nabycia udziału w spadku przez adwokata za kwotę stanowiącą nawet nie połowę wartości udziału w spadku, a następnie w sprawie o dział spadku domaganie się z tytułu nabytego udziału kwoty dwukrotnie wyższej, co oznacza, że na transakcji nabycia udziału w spadku od M. C. adwokat chciał zarobić

kwotę ponad 30.000 zł poza wynagrodzeniami, które otrzymał od stron postępowania Z. C. i M. C.;

2. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- §22 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu* przez uznanie, że udzielanie porad prawnych i przyjęcie pełnomocnictwa od uczestnika postępowania M. C. w sytuacji, gdy obwiniony był pełnomocnikiem Z. C. nie stanowi naruszenia przez obwinionego tych zasad;

- §46 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu* przez uznanie, że przyjęcie pełnomocnictwa od brata Z. C., którego był pełnomocnikiem do reprezentacji w tym samym postępowaniu, bez zgody i wiedzy Z. C. mimo wiedzy, że ich interesy są sprzeczne co do sposobu działu spadku oraz utajnienie przed swoim klientem Z. C. zawarcia w dniu 24 listopada 2014 r. umowy przedwstępnej zakupu udziału w spadku i tym samym wstąpienie w prawa strony i nie wypowiedzenie pełnomocnictwa przez adwokata nie stanowiło naruszenia wskazanej zasady;

- §21 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu* przez uznanie, że wskazany przepis stanowi bezwzględny zakaz podejmowania się prowadzenia sprawy, której wynik może dotyczyć jego majątku, dotyczy w szczególności spraw, w których interesy stron są rozbieżne „podczas gdy zakaz wynikający z normy nie jest ograniczony do spraw niespornych” oraz

- art. 115 §2 2 k.p.k. w zw. z art. 95 n ustawy *prawo o adwokaturze* przez błędnie uwzględnienie dla oceny szkodliwości społecznej zachowania obwinionego po dokonaniu czynu.

Stawiając tak sformułowane zarzuty pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej w [...].

Po rozpoznaniu odwołania, orzeczeniem z dnia 16 grudnia 2017 r., sygn. WSD [...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury zaskarżone orzeczenie uchylił i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Od powyższego orzeczenia obwiniony wniósł na podstawie art. 539a §1 i 2 k.p.k. oraz art. 539b §1 k.p.k. skargę i powyższemu orzeczeniu Sądu II instancji zarzucił:

- obrazę przepisów postępowania, tj. art. 437 §2 k.p.k. w zw. z art. 95d ustawy *prawo o adwokaturze* polegające na uchyleniu zaskarżonego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. z dnia 14.06.2017 r., sygn. akt SD [...] i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy i ocena postępowania obwinionego dawała podstawy do umorzenia postępowania na podstawie art. 95 d ustawy *prawo o adwokaturze*;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na uznaniu, że zdarzenie zarzucone obwinionemu nie ogranicza się jedynie do naruszenia §21 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu* w z art. 80 *prawa o adwokaturze*, ale powoduje również naruszenie §22 i §46 *Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu*.

Pełnomocnik wnioskodawcy, w odpowiedzi na skargę obwinionego, wniosła o jej oddalenie i obciążenie obwinionego kosztami zastępstwa procesowego i z tego tytułu zasądzenie od obwinionego zwrotu poniesionych kosztów wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga okazała się częściowo zasadna, co skutkowało uchyleniem orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury w W. z dnia 16 grudnia 2018 r., sygn. akt WSD [...] i przekazaniem sprawy temu Sądowi

do ponownego rozpoznania. Zgodnie z art. 539a §3 k.p.k. skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 §1 k.p.k.

Natomiast z treści art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. wynika, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić również w przypadku określonym w art. 454 k.p.k. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem drugiej instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo czy doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Uregulowania powyższe wskazują więc jednoznacznie, że aby Sąd Najwyższy mógł ustosunkować się do podniesionych w skardze zarzutów, uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego powinno być tak sformułowane, aby wynikało z niego jednoznacznie, która z przesłanek określonych w art. 437 § 2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

W wypadku okoliczności wymienionych w art. 454 § 1 k.p.k., kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Dopiero wówczas zaskarżony wyrok podlega uchyleniu a sprawa zostaje przekazana sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (zob. *uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18*). W świetle powyższego poglądu, nawet jeśli rozstrzygnięciu Sądu odwoławczego przyświecał *implicite* wzgląd na regułę *ne peius*, to jego obowiązkiem było wyrażenie własnej oceny faktycznej i prawnej i dopiero wówczas wskazanie na przeszkodę do wydania wyroku skazującego,

wynikającą z treści art. 454 § 1 k.p.k. Taki tok kontroli instancyjnej powinien rzecz jasna znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w treści uzasadnienia wyroku.

W przedmiotowej sprawie Sąd II instancji nie wywiązał się z powyższego obowiązku. Z uzasadnienia Sądu II instancji wprost wynika, że kwestionując podstawę prawną umorzenia, dopuścił możliwość umorzenia postępowania z uwagi na inne okoliczności prawne – jak to ujął „wagę” czynu.

Z uzasadnienia wyroku wynika, że tenże Sąd nie może się zdecydować czy postępowanie wobec obwinionego należy umorzyć tyle, że w oparciu o inną podstawę faktyczną, jak to ujął z uwagi na „wagę” czynu, a nie jego znikomą społeczną szkodliwość – czy też w stosunku do obwinionego winien zapaść wyrok skazujący. Świadczą o tym takie sformułowania jak cyt. „(...) Przy ponownym rozpoznaniu sąd będzie zatem badał wagę przewinienia w świetle zasad etyki i godności zawodu adwokackiego, a nie społeczną szkodliwość popełnionych przez adwokata czynów. (...) Przy ponownym rozpoznaniu tej sprawy Sąd Dyscyplinarny, prócz zbadania wagi tego przewinienia, a nie tylko jego społecznej szkodliwości, powinien ponadto zbadać, czy nie doszło do naruszenia także zakazów określonych w §22 lit a) i §46 *Zbioru zasad* (...) w związku z art. 80 *prawa o adwokaturze* i, jeśli tak, rozważyć jaka jest waga wszystkich stwierdzonych przewinień i na tej podstawie wydać stosowne orzeczenie”.

Odnosząc się do drugiego z podniesionych przez skarżącego zarzutów tj. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia to należy stwierdzić, że tak sformułowany zarzut jest niedopuszczalny z punktu widzenia art. 539a §3 k.p.k.

Przy ponownym więc rozpoznawaniu sprawy Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury dokona ponownego badania zasadności odwołania pełnomocnika wnioskodawcy. W wypadku uznania trafności podniesionych zarzutów zdecyduje, czy w sprawie zachodzą przed Sądem odwoławczym podstawy do wydania orzeczenia skazującego, ale wydanie orzeczenia tej treści nie jest możliwe z uwagi

na art. 454 § 1 k.p.k., albo też uzna, że postanowienie o umorzeniu jest zasadne, tylko powinno nastąpić w oparciu o inną podstawę prawną z uwagi na to, że czyn stanowi wypadek mniejszej wagi i wówczas nie będzie miał podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.